

FILOSOFIE DAVIDA HUMA

Bádání několika posledních desetiletí se snaží obrátit pozornost k pozitivnímu obsahu Humova díla a vyvrátit tradované porozumění, které např. B. Stroud ve své vlivné monografii *Hume* (1977) shrnuje slovy: „David Hume bývá považován za čistě negativního filosofa – arcskeptika, jehož hlavním záměrem a výkonem bylo redukovat ad absurdum teorie svých empiristických předchůdců...“¹ Výrazný úspěch jejich úsilí, vedoucí k mohutnému oživení zájmu o Huma v posledních letech, pramení zřejmě nejen v tom, že nový obraz Humova učení je historicky věrnější, nýbrž především v tom, že z něho činí filosofa hlubšího a zajímavějšího, filosofa, schopného přispět původním a závazným slovem do filosofické diskuse.

Nejednomyslnost a rozpory v interpretaci i ocenění Huma, snad hlubší, než je v novověké filosofii obvyklé, souvisejí jistě i s tím, že se v jeho díle nesehadno hledá těžiště. Hume dlouho platil za autora první knihy *Treatisu* a prvního *Enquiry*;² je známo, že např. výpisky Karla Marxe v jeho berlinských sešitech zahrnují pouze první knihu *Treatisu*³ a že William James dokonce ve svém exempláři *Treatisu* nechal listy druhé a třetí knihy nerozřezány.⁴ Hume sám se ovšem považoval spíše za mravního („moral“) filosofa – vždyť podtitul jeho *Treatisu* zní „Pokus o zavedení experimentální metody uvažování do mravních témat“ a za „ze všech svých spisů, dějepisných, filosofických i literárních, nesrovnatelně nejlepší“ pokládal druhé *Enquiry*, *Zkoumání o principech mravů*.⁴ Navíc má Hume své filosofické dílo dopsáno už před čtyřicátkou a po zbytek života se věnuje především dějepisu, který

¹ Stroud, B., *Hume*, London 1977, s. 1.

² České názvy Humových děl a jejich vnitřní členění viz s. 69–71. Česká vydání Humových děl viz s. 84. (Pozn. ed.)

³ Viz poznámky I. S. Narského v knize Jum, D., *Sočinenija v duch tomach*, I., Moskva 1966, s. 814.

⁴ Viz úvod E. C. Mossnera v knize Hume, D., *A Treatise of Human Nature*, London 1969, s. 26.

⁵ Hume, D., *My Own Life*, in: *David Hume on Human Nature and the Understading*, ed. A. Flew, London 1962, s. 307.

